

5. Голгофская К. Ю., Горчарук Л. Г., Егорова С. В. К изучению взаимоотношений некоторых компонентов горно-лесных биогеоценозов Кавказского заповедника // Труды Кавказского заповедника. Вып. 9. М.: Лесная промышленность, 1967. С. 59-118.

6. Горчарук Л. Г., Горчарук Л. М., Дрелевская И. М. Характеристика почв основных реликтовых древесных пород Кавказского заповедника // Охрана реликтовой растительности и животного мира Северо-Западного Кавказа. Сб. ст. Л.: Изд-во ГО СССР, 1983. С. 60-74.

7. Грудзинская Н. А. Широколиственные леса предгорий Северозападного Кавказа // Широколиственные леса Северо-Западного Кавказа. М.: Изд-во АН СССР, 1953. С. 57-64.

8. Долуханов А. Г. О некоторых закономерностях формирования и смен основных формаций лесной растительности Кавказа // Труды Тбилисского ботанического института. 19806. Вып. 19. С. 71-131.

9. Калущкий К. К., Мальцев М. П., Молотков П. И., Нечаев Ю. А., Синицын Е. М., Шуляев А. М. Буковые леса СССР и ведение хозяйства в них. М.: Лесная промышленность, 1972. 200 с.

10. Колаковский А. А. К истории бука в Евразии // Тр. МОИП, отд. биол., секц. ботан. Т. 3, 1960. С. 141-156.

11. Малеев В. П. Третичные реликты во флоре Западного Закавказья // Проблемы реликтов во флоре СССР, Л.: Изд-во Бот. ин-та АН СССР, 1938. С. 29-33.

12. Тимухин Н. Т., Горчарук Л. Г. Особенности современного почвообразования в буко-пихтарниковых биогеоценозах Западного Кавказа // Почвенно-биогеоценологические исследования на Северо-Западном Кавказе. Пушино, 1990. С. 5-17.

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДЕЙ

⁴ *Афонін А.П., Конельська І.М.*

Криворізький державний педагогічний університет

Зараз існує ряд захворювань людини, які обумовлені впливом навколишнього природного середовища. Це пояснюється, зокрема, власне екологічними причинами, наприклад, резистентністю носіїв збудників і самих збудників хвороб (Коробкін, Передельський, 2002). Іншою причиною розвитку хвороб є постійно змінюване штучне середовище, до якого людина, як біологічний вид, не встигає адаптуватися. В цьому випадку основними причинами виникнення хвороб є: гіподинамія, переїдання, інформаційні та психоемоційні перевантаження тощо (Ніколаєва, 2002).

З медико – біологічних позицій найбільший вплив соціально – екологічні фактори мають на такі тенденції:

1. Процес акселерації. Це прискорений розвиток окремих органів або частин організму. Найчастіше акселерація проявляється у збільшенні розмірів тіла, ранньому статевому дозріванні. Існують різні точки зору вчених з цього питання. Одні з них вважають, що це еволюційний перехід в житті виду, викликаний покращенням умов життя. На думку інших акселерація обумовлена впливом на організм дітей в період їх росту і розвитку біологічно активних речовин, що знаходяться в повітрі, воді і харчових продуктах (Бочков, Асанов, 2003).

2. Порушення біологічних ритмів. Біоритми – важливі механізми регуляції функцій біологічних систем. З'явилися нові екологічні фактори, які впливають насамперед на циркадні ритми : подовження світлового дня, зміна часу проведення праці, відпочинку прийому їжі та інше (Агаджанян, Шабатура, 1989).

3. Алергізація населення. Це одна із важливих нових рис у змінений структурі патологій людей переважно міської популяції. Причиною алергічних захворювань (бронхіальна астма, алергія на ліки, харчова алергія, системна червона вовчанка та ін.) є порушення імунної системи людини.

Неадаптована імунна система людини до екзогенних та ендогенних алергенів відчуває сильний пресинг, і алергічні реакції виникають без опору організму, і важко чекати, що колись він стане до алергії резистентним.

4. Канцерогенні речовини. Канцерогени – хімічні сполуки, здатні викликати в організмі людини і тварин злоякісні і доброякісні новоутворення. Їх відомо кілька сот. За характером дії вони поділяються на три групи: місцевої дії; органотропні, що вражають певні органи; множинної дії, що викликають пухлини в різних органах.

Багато канцерогенних речовин міститься в забруднених промисловими викидами повітрі, воді, в харчових продуктах або тютюновому димі та ін, здійснюючи мутагенний вплив на організм людини. Крім канцерогенних речовин пухлини викликають і пухлиннотворні віруси, а також дія деяких опромінь : ультрафіолетового, рентгенівського, радіоактивного тощо. Онкологічні захворювання слід розглядати як результат розбалансування систем організму. В економічно розвинених країнах смертність від раку стоїть на другому місці після серцево - судинних хвороб.

5. Народження великої кількості недоношених дітей. Народження фізично недорозвинених дітей - показник дуже несприятливого стану середовища мешкання людини. Воно пов'язано з порушеннями в генетичному апараті, а також з ростом адаптації до змін середовища.

6. Інфекційні хвороби. Кількість людей, уражених різними інфекційними хворобами, обчислюється великими числами. Багато вчених – медиків вважають, що успіхи в лікуванні різних інфекційних хвороб з використанням сучасних хіміопрепаратів і антибіотиків мають тимчасовий характер. "Повернення " інфекційних агентів

спостерігається серед вірусів, багато з яких відокремлюється від природного середовища і переходить в нову стадію, здатну жити в середовищі мешкання людини. Зараз, як і сто років тому, отримало поширення таке інфекційне захворювання як туберкульоз. Захворюваність на нього виросла навіть в розвинених країнах у зв'язку з виникненням стійкості у населення до антибіотиків і великої щільності населення в містах.

7. Абіологічні тенденції. Під цими факторами розуміють негативні риси способу життя людини, які мають широке розповсюдження і ріст серед підлітків. До них, зокрема, відносяться : гіподинамія, паління, наркоманія, зловживанням алкоголем, що є факторами ризику багатьох поширених і важких хвороб (ожиріння, рак, гіпертонічна хвороба, ішемічна хвороба серця та ін.). Сучасний стан людини як біологічного виду характеризується цілим рядом медико-біологічних тенденцій, пов'язаних зі змінами у навколишньому середовищі: ріст короткозорості і карієсу зубів у школярів, ріст питомої ваги хронічних захворювань, поява раніше невідомих хвороб. До цього ряду треба віднести і стерилізацію навколишнього середовища, що заключається у фронтальній боротьбі з мікробно-вірусним оточенням, коли разом зі шкідливими знищуються корисні і непатогенні форми живого оточення людини.

Антропогенна деструкція біосфери обумовлена неконтрольованим популяційним вибухом, для якого характерні швидкі темпи росту чисельності населення на планеті. З цим феноменом пов'язано катастрофічне виснаження природних ресурсів, перевиробництво і, на кінець, значне забруднення довкілля. Згідно з прогнозами вчених, якщо людина не зможе і не стане регулювати збільшення своєї популяції і обмежувати хижацькі потреби в природних ресурсах, Природа за законами свого регулювання ліквідує фактори, що є загрозою існування біосфери (Білявський, Бутченко, 2002; Злобін, 1998).

ЛІТЕРАТУРА

1. Агаджанян Н.А., Шабатура Н.Н. Биоритмы, спорт, здоровье. – М: 1989.- 320с.
2. Білявський Г.О., Бутченко Л.І., Навроцький В.М. Основи екології : теорія та практикум. Навчальний посібник. – К : Лібра, 2002.-352с.
3. Злобін Ю.А. Основи екології.- К. 1998.-248с.
4. Коробкин В.И., Передельский Л.В. Экология в вопросах и ответах: Учебное пособие. – Ростов н/д: Феникс , 2002 – С. 161-168.
5. Медицинская генетика: учебник / Н.П. Бочков, А.Ю. Асанов, Н.А. Жученко и др. Под. ред. Н. П. Бочкова. – М. : Академия , 2003.- 192с.
6. Николаева С.Н. Теория и методика экологического образования детей: Учебное пособие для студ. высш. пед. учебных заведений.